

**Briuselis, 2026 m. spalio 29 d.
(OR. en)**

15163/26

DEVGEN 178	COEST 806
ACP 106	SAN 745
RELEX 1432	GENDER 163
MIGR 334	CLIMA 602
SUSTDEV 89	ENER 723
COHOM 142	MAMA 262
COAFR 354	MOG 231
COASI 201	NDICI 23
DIGIT 283	COWEB 140
COLAC 140	

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. spalio 29 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 588 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI 2026 m. metinė ataskaita dėl Europos Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo 2025 m.

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 588 final.

Pridedama: COM(2026) 588 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 10 29
COM(2026) 588 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2026 m. metinė ataskaita

dėl Europos Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo 2025 m.

{SWD(2026) 324 final}

Turinys

ĮŽANGA.....	2
BENDRI ĮSIPAREIGOJIMAI.....	4
ES atsakas į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą	4
ES vaidmuo pasaulinėje arenoje	4
Strategija „Global Gateway“	6
Humanitarinė pagalba.....	6
APŽVALGA PAGAL TEMAS	8
Žmogaus socialinė raida.....	8
Švarioji pertvarka ir atsparumas klimato kaitai	8
Skaitmenizacija, mokslas, technologijos, inovacijos ir infrastruktūra	9
Tvarus augimas ir darbo vietų kūrimas.....	10
Migracija ir priverstinis gyventojų perkėlimas.....	11
Demokratinis valdymas ir žmogaus teisės, taika ir saugumas	11
ĮTAKA PASAULYJE	13
Užsachario Afrika	13
Azija ir Ramiojo vandenyno regionas.....	14
Šiaurės ir Pietų Amerika ir Karibai.....	14
ES plėtra (Vakarų Balkanai, Turkija, Ukraina, Moldovos Respublika, Sakartvelas)	15
Europos kaimynystė	16
Europos rytinės kaimyninės šalys	16
Europos pietinės kaimyninės šalys ir Artimųjų Rytų ir Persijos įlankos regionas	16
Užjūrio šalys ir teritorijos (UŠT)	17

2025-ieji buvo esminių ir dažnai nenuspėjamų pokyčių visame pasaulyje metai: piliečiai vis labiau jautė kaimynystėje vykstančių karų padarinius. Rusijos agresijos karas Ukrainoje toliau išplito į Europos Sąjungą, nes suintensyvėjo hibridinių kampanijų veikla, kuria siekiama pakenkti Europos saugumui. Dėl vis nepastovesnių aplinkybių Europos Sąjunga ir toliau turėjo prisiimti didesnę atsakomybę už savo saugumą ir gynybą, aktyviai ginti savo interesus visame pasaulyje ir aktyviau spręsti pasaulinius uždavinius, ginant žmogaus teises ir stiprinant daugiašališkumą.

ES palaipsniui perorientavo savo požiūrį į abipusiškai naudingų lygiaverčių partnerystių kūrimą, nustatė dvejopą būtinybę didinti atsparumą ir savarankiškumą tarptautiniu mastu ir viduje. Vienas iš pagrindinių šio požiūrio elementų yra mūsų strategija „Global Gateway“. Įgyvendindama strategiją „Global Gateway“, ES gali sutelkti savo išteklius ten, kur jie gali padaryti didžiausią poveikį darniam vystymuisi ir kartu saugoti Sąjungos interesus. O poveikis akivaizdus tiek vykdomų iniciatyvų kiekybės, tiek jų kokybės požiūriu.

Siekdamos kuo labiau padidinti ES poveikį pasaulyje ir kuo geriau panaudoti ES išteklius ir įgūdžius, ES institucijos, ES valstybės narės ir finansų įstaigos visapusiškai pritarė bendradarbiavimo kaip Europos komandos koncepcijai. Šis principas dabar yra neatsiejama ir pagrindinė išorės veiksmų priemonių rinkinio dalis – tiek įgyvendinant strategiją „Global Gateway“, veikiant nestabiliomis aplinkybėmis per humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos veiksmus, tiek vykdant daugiašalį bendradarbiavimą. ES delegacijų tinklas visame pasaulyje ir toliau atlieka svarbų vaidmenį užtikrindamas tvirtą ir nuoseklų dalyvavimą vietoje, glaudžiai bendradarbiaudamas su ES valstybėmis narėmis ir Europos finansų įstaigomis pagal Europos komandos principą.

2025 m. ES išorės veiksmus galima suskirstyti į keturis vienas kitą papildančius ramsčius: taikos ir saugumo gynimas, plėtros skatinimas, gerovės, ekonominio saugumo bei atsparumo užtikrinimas ir daugiašališkumo bei pasaulinio solidarumo stiprinimas. ES išorės veiksmų priemonėmis ir toliau buvo siekiama derinti greitą, lankstų ir integruotą reagavimą į krizes ir geopolitinius sukrėtimus modelį, laikantis aukščiausio patikimo finansų valdymo standartų.

Šioje ataskaitoje apžvelgiamas ES ir jos valstybių narių darbas pagal visus keturis ramsčius, įskaitant darbą stiprinant partnerystes, laikantis mūsų europinių vertybių, o taip pat mūsų veiksmai daugelyje sričių – nuo skurdo panaikinimo ir darnaus vystymosi iki laisvosios prekybos, saugumo, taikos ir stabilumo, migracijos, žmogaus teisių propagavimo, lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo, demokratijos ir teisinės valstybės apsaugos ir kančių palengvinimo. ES iniciatyvomis taip pat buvo remiamos šalys partnerės, kovojančios su klimato kaita ir saugojančios biologinę įvairovę, o tai rodė ES pastangas ir toliau laikytis savo pasaulinių įsipareigojimų.

Europos Sąjunga stipriausia tada, kai visi susitelkiame. Todėl, kartu su mūsų visapusišku projektų ir išorės priemonių rinkiniu, labai svarbu toliau plėtoti ir pasiekti tvirtų ir tvarių rezultatų taikant Europos komandos principą.

Vyriausioji įgaliotinė
ir pirmininko pavaduotoja
KAJA KALLAS
Užsienio reikalai ir
saugumo politika
ir

Komisijos narė
DUBRAVKA ŠUICA
Viduržemio jūros regionas

Komisijos narė
MARTA KOS
Plėtra

Komisijos narė
JOZEF SÍKELA
Tarptautinė
partnerystė

Komisijos narys
HADJA LAHBIB
Lygybė,
pasirengimas krizėms
jų valdymas

BENDRI ĮSIPAREIGOJIMAI

ES atsakas į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą

Dėl Rusijos plataus masto agresijos karo prieš Ukrainą ir toliau kentėjo žmonės, vyko masinis gyventojų perkėlimas ir buvo dideliu mastu naikinama ypatingos svarbos civilinė ir energetikos infrastruktūra, kartu paminant Europos ir pasaulinę saugumo tvarką bei didinant gerokai regiono ribas peržengiantį pažeidžiamumą maisto, energetikos ir ekonomikos srityse.

2025 m. pabaigos duomenimis, Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės Ukrainai iš viso suteikė maždaug 193,3 mlrd. EUR paramą, įskaitant 69,3 mlrd. EUR karinę paramą, daugiau kaip 103,3 mlrd. EUR finansinę, ekonominę ir humanitarinę paramą, 3,7 mlrd. EUR pajamų, susijusių su imobilizuotu Rusijos turtu, ir 17 mlrd. EUR pagalbą nuo karo bėgantiems žmonėms.

Pagrindinis 2025 m. ES atsako ramstis buvo Ukrainos priemonė – speciali iki 50 mlrd. EUR vertės priemonė, skirta nuspėjamai ir lanksčiai paramai Ukrainos ekonomikos atsigavimui, atstatymui ir modernizavimui teikti, su reformomis susietas dotacijas ir paskolas derinant su investicijų komponentu, t. y. Ukrainos investicijų programa, kuriai skirta 9,5 mlrd. EUR ES parama ir kuria siekiama sutelkti iki 40 mlrd. EUR viešųjų ir privačiųjų investicijų. Remiantis 2025 m. pabaigos duomenimis, pagal šią programą iki 6,9 mlrd. EUR buvo skirta programoms, kuriomis remiamos mažosios įmonės, nuo karo nukentėjusios bendruomenės, ypatingos svarbos infrastruktūra ir žalioji bei skaitmeninė pertvarka.

2025 m., atsižvelgdama į Didžiojo septyneto vadovų įsipareigojimus ir remdamasi Komisijos pasiūlymu, ES priėmė ir išmokėjo finansinės paramos paketą, kurį sudaro išskirtinė 18,1 mlrd. EUR makrofinansinės paramos paskola. Į šį paketą įtrauktas skolinimo bendradarbiavimo mechanizmas finansuojamas iš ypatingųjų pajamų, gaunamų iš imobilizuoto Rusijos valstybės turto. Be to, 2025 m. gruodžio mėn. ES valstybės narės susitarė 2026 ir 2027 m. suteikti Ukrainai 90 mlrd. EUR paskolą, pagrįstą ES skolinimusi, padengtu iš ES biudžeto manevringumo maržos.

2025 m. ES priėmė papildomus ribojamųjų priemonių (sankcijų) rinkinius, kad apribotų Rusijos galimybes kariauti ir susilpnintų jos ekonominę bazę, pavyzdžiui, suvaržydama Rusijos prieigą prie mūšio lauko technologijų ir apribodama Rusijos pajamas, gaunamas iš energetikos sektoriaus.

Be to, sankcijos ir priemonės priklausomybei nuo Rusijos iškastinio kuro mažinti buvo dar viena svarbus ES atsako aspektas, o ES veiksmų gairės „REPowerEU“ ir susiję teisės aktai smarkiai sumažino Rusijos importą į ES.

Ukraina išliko didžiausia kada nors pagal ES civilinės saugos mechanizmą vykdyta operacija, o Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras išnagrinėjo 39 atnaujintus Ukrainos pagalbos prašymus. Vien 2025 m. ES iš viso skyrė 220 mln. EUR humanitarinės pagalbos Ukrainos žmonių kančioms sumažinti. Laikinosios apsaugos direktyvos taikymas nuo karo bėgantiems žmonėms pratęstas iki 2027 m. kovo mėn.

ES vaidmuo pasaulinėje arenoje

2025 m. ES veikė vis įtemptesnėje ir sudėtingesnėje tarptautinėje aplinkoje: prie jos sienų vykstant karui, eskaluojantis regioniniams konfliktams, sutrikus prekybos maršrutams, nuožmėjant geopolitinei bei geoekonominiai konkurencijai ir gilėjant klimato bei aplinkos krizėms. Demokratijos padėties blogėjimas, tarptautinės teisės pažeidimai, įskaitant žmogaus teisių ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimus, dezinformacija ir užsienio vykdomas manipuliavimas informacija bei kišimasis, taip

pat didėjantis spaudimas daugiašalei sistemai ir taisyklėmis grindžiamai tarptautinei tvarkai dar labiau pakenkė pasauliniam stabilumui.

Į šiuos pasaulinius pokyčius 2025 m. ES reagavo remdamasi keturiais vienas kitą papildančiais ramsčiais: taikos ir saugumo gynimu, plėtros skatinimu, gerovės ir atsparumo užtikrinimu palaikant tvarius bei patikimus ekonominius ryšius ir daugiašališkumo bei pasaulinio solidarumo stiprinimu. Ilgalaikė taika, saugumas ir gerovė priklauso nuo veiksmingos taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos.

2025 m. ES ir toliau darė pažangą įgyvendindama savo saugumo ir gynybos darbotvarkę, laikydamosi integruoto požiūrio į daugialypius saugumo ir gynybos iššūkius, išlaikydama tvirtą karinę paramą Ukrainai, stiprindama savo vaidmenį per bendros saugumo ir gynybos politikos misijas ir Europos taikos priemonę, didindama atsparumą hibridinėms ir kibernetinėms grėsmėms bei stiprindama saugumo ir gynybos partnerystes.

Sąjunga pripažino, kad tarpusavio priklausomybė vis dažniau naudojama kaip ginklas, ir 2025 m. siekė sumažinti kritinę priklausomybę, kartu išsaugodama atvirą ir taisyklėmis grindžiamą prekybą. ES išdėstė proaktyvesnį ir veiksmingesnį požiūrį, kaip sustiprinti savo ekonominį saugumą⁽¹⁾. Atsižvelgdama į vis svarbesnį ekonominio saugumo ir atsparumo vaidmenį vykdant išorės veiksmus, ES padarė pažangą vykdydama ekonominę užsienio politiką, pagal kurią susiejamas konkurencingumas, saugumas ir partnerystės, taip sustiprindama savo prekybos ir partnerystės darbotvarkę su pagrindiniais regionais ir panašiai mąstančiais partneriais visame pasaulyje. Strategija „Global Gateway“ tapo vienu iš esminių šios darbotvarkės įgyvendinimo pagrindų.

ES sustiprino savo įsipareigojimą užtikrinti daugiašališkumą, pasaulinį solidarumą ir žmogaus teisių bei humanitarinių principų apsaugą, siekdama ginti ir pritaikyti daugiašalę sistemą, remdamasi JT Chartija, Darbotvarke iki 2030 m. ir Jungtinių Tautų (JT) Paktu dėl ateities. 2025 m. ES aktyviai rėmė JT Generalinio Sekretoriaus iniciatyvą „JT80“ – galimybę stiprinti JT veiksmingumą, ekonominį efektyvumą bei nuoseklumą ir užtikrinti jos gebėjimą pasiekti rezultatų pagal tris jos ramsčius – taiką ir saugumą, žmogaus teises ir vystymąsi.

2025 m. ES ir toliau didino vandenynų, kaip strateginio savo išorės veiksmų prioriteto, svarbą, be kita ko, gindama JT jūrų teisės konvencijos, kaip visos su vandenynais susijusios veiklos teisinės sistemos, vientisumą. Trečiojoje JT konferencijoje dėl vandenynų ES pateikė daugiau kaip 50 savanoriškų įsipareigojimų, kurių vertė – beveik 1 mlrd. EUR, siekdama padėti sutelkti tarptautinę bendruomenę, kad būtų paspartinti su vandenynais susiję veiksmai, visų pirma siekiant, kad įsigaliotų Atvirųjų jūrų sutartis.

Remiantis preliminariais Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) duomenimis, 2025 m. ES ir jos valstybės narės kartu ir toliau buvo didžiausios oficialios paramos vystymuisi (OPV) teikėjos, jai skyrusios 82,5 mlrd. EUR, arba 48 proc. viso pasaulio OPV⁽²⁾. Tačiau iš duomenų matyti, kad bendra OPV visame pasaulyje labai sumažėjo, daugiausia dėl dideliu mastu iš programų pasitraukusių JAV.

¹ JOIN(2025) 977.

² Šioje ataskaitoje viso pasaulio OPV apibrėžiama kaip apimanti visos ES ir visų kitų valstybių donorių skirtą OPV.

Į priekį gerokai pasistūmėta pastangų glaudžiau koordinuoti ES išorės ir sanglaudos finansavimą srityje: paskelbti pirmieji kvietimai teikti pasiūlymus dėl projektų, kuriais siekiama spręsti bendras ES atokiausių regionų, UŠT ir ES nepriklausančių šalių, dalyvaujančių INTERREG programose, problemas.

Strategija „Global Gateway“

ES dar labiau išplėtė strategiją „Global Gateway“ – savo pasaulinę investicijų strategiją, skirtą abiem pusėms naudingoms partnerystėms kurti ir viešiesiems bei privatiesiems ištekliams sutelkti, kad būtų panaikintas pasaulinis investicijų atotrūkis ir remiamas Darbotvarkės iki 2030 m. ir darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimas.

2025 m. duomenimis, ES, jos valstybės narės ir Europos finansų įstaigos sutelkė daugiau kaip 306 mlrd. EUR investicijų pagal strategiją „Global Gateway“ ir gerokai viršijo užsibrėžtą 2027 m. 300 mlrd. EUR tikslą. 2025 m. Europos komandos principas išliko labai svarbus įgyvendinimo elementas, siekiant užtikrinti, kad didelio poveikio investicinių priemonių rinkinys būtų įgyvendintas koordinuotai.

2025 m. spalio mėn. pradėjo veikti Užsachario Afrikai, Lotynų Amerikai ir Karibų jūros regionui bei Azijos ir Ramiojo vandenyno regionui skirtas strategijos „Global Gateway“ investicijų centras⁽³⁾, kuris yra pagrindinė platforma privačiojo sektoriaus dalyvavimui racionalizuoti ir stiprinti, kad ES įmonės galėtų teikti investicinius pasiūlymus per ES valstybių narių nacionalines komandas (*Team Nationals*)⁽⁴⁾. Verslo patariamoji grupė strategijos „Global Gateway“ klausimams toliau stiprino bendradarbiavimą su Europos privačiuoju sektoriumi.

Šiaurės Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose 2025 m. spalio mėn. priimtu Viduržemio jūros regiono paktu nustatoma nauja strategijos „Global Gateway“ politinė sistema regione. 2025 m. buvo patvirtintos 662 mln. EUR vertės investicijos, kurios, kaip tikimasi, pritrauks daugiau nei 7 mlrd. EUR investicijų, todėl bendra numatoma pritraukta investicijų suma pietiniame Viduržemio jūros regione 2021–2025 m. laikotarpiu sieks 30 mlrd. EUR. Vakarų Balkanuose, Turkijoje ir rytinėse kaimyninėse šalyse 2021–2025 m. numatyta sutelkti beveik 40 mlrd. EUR investicijų.

Humanitarinė pagalba

2025 m. ES humanitarinė pagalba ir civilinė sauga padėjo patenkinti išskirtinai didelius pasaulinius poreikius. ES yra principinė paramos teikėja, veikianti pagal humanitarinius humaniškumo, neutralumo, nešališkumo ir nepriklausomumo principus. ES ir jos valstybės narės kartu teikia didžiausią pasaulinio humanitarinio finansavimo dalį (34 proc. 2025 m.), o 2025 m. ES skyrė daugiau kaip 2,57 mlrd. EUR poreikiais grindžiamai humanitarinei pagalbai 110 šalių, taip pat daugiau kaip 245 mln. EUR Sąjungos civilinės saugos mechanizmui (SCSM) ir susijusiems pajėgumams.

Pasaulinė bado krizė tebėra kritinė. Siekiant kovoti su bado problema visame pasaulyje, humanitarinei maisto ir mitybos pagalbai buvo skirta apie 600 mln. EUR, atsižvelgiant į tai, kad 295 mln. žmonių patiria didelį maisto stygių, o Gazoje ir Sudane patvirtintas badas.

Pagrindiniai dabartinės humanitarinės krizės veiksniai yra konfliktai, nesaugumas ir klimato kaitos poveikis. Šiandienos ginkluotuose konfliktuose tarptautinės humanitarinės teisės (THT) pažeidimai tebėra plačiai paplitę. Todėl 2025 m. Europos Komisija toliau finansavo ir propagavo palankesnę

³ https://international-partnerships.ec.europa.eu/investment-hub_en?prefLang=lt.

⁴ Vidaus veiksmų visais valdžios lygmenimis koordinavimo mechanizmai, skirti bendradarbiavimui su privačiuoju sektoriumi.

aplinką principinei humanitarinei pagalbai, atsižvelgdama į vis dažnesnius THT pažeidimus ir didėjančias kliūtis principinei humanitarinei pagalbai teikti.

Europos humanitarinio reagavimo pajėgumai, pervadinti „ReliefEU“, teikė strateginę logistinę paramą vykdant humanitarinio oro tilto operacijas, kaupiant atsargas, sandėliuojant ir teikiant transportavimo paslaugas. 2025 m. naudojantis Europos humanitarinio reagavimo pajėgumais „ReliefEU“ ir glaudžiai bendradarbiaujant su humanitarinės pagalbos partneriais bei SCSM, humanitarinė pagalba buvo teikiama krizių ir konfliktų paveiktose teritorijose, įskaitant Gazą, Sudaną, Kongo Demokratinę Respubliką ir Mianmarą. 2025 m. naudojantis Europos humanitarinio reagavimo pajėgumais „ReliefEU“ operacijoms skirta daugiau kaip 110 mln. EUR – iš viso suteikta 6 780 metrinių tonų pagalbos ir sureaguota į 20 krizių 18-oje šalių.

Civilinės saugos išorės aspektai yra neatsiejama ES reagavimo į ekstremaliąsias situacijas dalis, papildanti humanitarinę pagalbą ir vystomąjį bendradarbiavimą teikiant skubią ir koordinuotą pagalbą gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių visame pasaulyje atveju. Pavyzdžiui, SCSM buvo aktyvuotas reaguojant į Ebolos viruso protrūkį Kongo Demokratinėje Respublikoje, didelius potvynius Žaliajame Kyšulyje ir 2025 m. kovo mėn. 7,7 balo žemės drebėjimą Mianmare.

APŽVALGA PAGAL TEMAS

Žmogaus socialinė raida

Komisijos darbe ir toliau daug dėmesio buvo skiriama skurdo panaikinimui. Šiuo metu apie 10,3 proc. pasaulio gyventojų gyvena žemiau ypač didelio skurdo ribos, kuri yra 3 JAV doleriai per dieną. 2021–2024 m. 8,1 proc. ES finansuojamos OPV (daugiau kaip 26,6 mlrd. EUR) buvo tiesiogiai skirta 1-ajam DVT dėl skurdo panaikinimo.

Humanitarinė veikla sveikatos priežiūros srityje ir toliau buvo labai svarbi siekiant saugoti gyvybes ir neprarasti pasiektų vystymosi laimėjimų. 2025 m. ES humanitarinei veiklai sveikatos priežiūros srityje skyrė rekordinę apie 400 mln. EUR siekiančią sumą, daugiausia dėmesio skirdama sveikatos sistemų ir pasirengimo epidemijoms stiprinimui, pagrindinės ir visuotinės sveikatos apsaugos, įskaitant moterų sveikatą, didinimui, kartu reaguodama į siaurėjančią pasaulinę sveikatos priežiūros finansavimo aplinką ir didėjančius poreikius nestabiliose ir konfliktinėse šalyse.

ES sustiprino savo, kaip pagrindinės pasaulinės kokybiško švietimo, kuris yra viena iš žmogaus teisių ir darnaus vystymosi varomųjų jėgų, rėmėjos, vaidmenį, paramą teikdama veiksmams maždaug 70-yje šalių partnerių. Programa „Erasmus+“ prisidėjo prie gebėjimų stiprinimo ir įgūdžių ugdymo, įgyvendinant bendradarbiavimo projektus su aukštojo mokslo įstaigomis, profesinio rengimo ir jaunimo organizacijomis (177,1 mln. EUR 2025 m.), taip pat skiriant stipendijas aukštojo mokslo darbuotojų ir studentų mobilumui remti (260,9 mln. EUR).

2025 m. ES ir toliau stiprino lyčių lygybę kaip kompleksinį savo išorės veiksmų prioritetą, laikydamosi Trečiojo ES lyčių lygybės veiksmų plano ⁽⁵⁾, be kita ko, pavyzdžiui, į visas ES finansuojamas pagrindinių poreikių ir pragyvenimo šaltinių programas Afganistane integruodama principą „moterys moterims“, taip užtikrindama, kad pagalba veiksmingai pasiektų moteris ir kad įgyvendinimo procese joms tektų prasmingas vaidmuo.

Beveik pusė pasaulio gyventojų neturi galimybės pasinaudoti saugiomis sanitarijos paslaugomis. 2025 m. ES toliau rėmė tvarią vandens tiekimo, sanitarijos ir higienos veiklą, laikydamosi 2025 m. priimtose Europos hidrologinio atsparumo strategijos ⁽⁶⁾, įskaitant ilgalaikes strategijos „Global Gateway“ investicijas maždaug 50-yje šalių, sutelkdama privatųjį sektorių ir teikdama humanitarinę pagalbą krizių metu.

Švarioji pertvarka ir atsparumas klimato kaitai

Laikydamosi Paryžiaus susitarimo, Europos žaliojo kurso ⁽⁷⁾ ir strategijos „Global Gateway“ ⁽⁸⁾, ES toliau rėmė šalis partneres, kad suteiktų didesnes galimybes naudotis tvaria energija, mažintų priklausomybę nuo iškastinio kuro ir prisitaikytų prie klimato kaitos. Išorės veiksmais daugiausia dėmesio skirta atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos veiklai plėsti, energijos vartojimo efektyvumui didinti ir regioniniam energijos tinklų sujungiamumui gerinti, tuo pačiu vengiant sudaryti naują ar stiprinti esamą priklausomybę, taip pat atsparumui klimato kaitai ir nelaimių rizikos mažinimui remti.

⁵ JOIN(2020) 17; https://international-partnerships.ec.europa.eu/system/files/2021-01/join-2020-17-final_en.pdf

⁶ COM(2025) 280; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52025DC0280>

⁷ Europos žaliasis kursas – Europos Komisija.

⁸ JOIN/2021/30; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52021JC0030>

Afrikos ir Europos iniciatyvos „Žalioji energija“ įgyvendinimas ir toliau davė konkrečių rezultatų. ES kartu su Pietų Afrika taip pat vadovavo metus trukusiai kampanijai ⁽⁹⁾, kuria siekta sutelkti investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją Afrikoje ir kurios rezultatas – 15,5 mlrd. EUR, iš kurių 15,1 mlrd. EUR skyrė Europos komanda.

ES toliau skatino žiedinę ir efektyvą išteklių naudojimo miestų ekonomiką. 2025 m. žiedinės ekonomikos veiksmai buvo remiami pasaulinėmis iniciatyvomis daugiau kaip 40-yje šalių ir regioninėmis bei nacionalinėmis iniciatyvomis daugiau kaip 80-yje papildomų Afrikos, Azijos ir LAK šalių, taip prisidedant prie tvaresnių gamybos ir vartojimo modelių. Dėmesio centre atsидūrė nebe politinis dialogas, o reformos, partnerystės ir investicijos, kurios padeda šalims partnerėms mažinti išteklių trūkumą, kurti kokybiškas darbo vietas ir stiprinti vertės grandines, kartu sudarant sąlygas atspariams ekonominiams santykiams su ES.

ES suintensyvino veiksmus, susijusius su tvariomis ir įtakos miškų naikinimui neturinčiomis vertės grandinėmis. Pagal DESIRA+ ir susijusias žemės ūkio maisto produktų programas buvo remiamos kakavos, kavos, anakardžių ir pamirštų kultūrų vertės grandinės, smulkieji ūkininkai susiejami su rinkomis, gerinama dirvožemio būklė ir skatinama agrarinė miškininkystė.

Ypatingos svarbos žaliavų srityje ES rėmė tvarias, saugias ir atsparias tiekimo grandines, įskaitant projektus, kuriais prisidedama prie ypatingos svarbos žaliavų akte nustatytų žaliavų gavimo, apdorojimo, perdirbimo ir įvairinimo rodiklių ⁽¹⁰⁾, ir įdiegė specialią ypatingos svarbos žaliavų priemonę, kad projektai būtų susieti su įsipareigojančiais pirkti subjektais ir finansuotojais.

ES ir jos valstybės narės, kaip didžiausios pasaulyje kovos su klimato kaita finansavimo teikėjos besivystančioms šalims, atlieka vieną pagrindinių vaidmenų tarptautinio kovos su klimato kaita finansavimo srityje. Pavyzdžiui, EDVF+ garantijomis ir derinimu buvo remiamos klimato srities investicijos, be kita ko, pasitelkiant klimato srities investuotojų fondus, ir įgyvendinama ne mažiau kaip 50 klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos infrastruktūros projektų. ES tvaraus finansavimo konsultacijų centras rėmė žaliųjų obligacijų sistemų kūrimą, kad padėtų sutelkti privatųjį kapitalą su klimatu suderintoms investicijoms.

Skaitmenizacija, mokslas, technologijos, inovacijos ir infrastruktūra

2025 m. antrąjį pusmetį ES pradėjo įgyvendinti 2025 m. birželio mėn. priimtą bendrą komunikatą dėl tarptautinės ES skaitmeninės strategijos ⁽¹¹⁾, kuriame išdėstyta visapusiška abipusiškai naudingos skaitmeninės transformacijos vizija, grindžiama integruotu ES technologijų verslo pasiūlymu, apimančiu saugų junglumą, patikimą dirbtinį intelektą (DI), kibernetinį saugumą, kosmoso paslaugas, patikimą skaitmeninę infrastruktūrą ir skaitmeninę viešąją infrastruktūrą.

Visuose regionuose skaitmeniniais projektais pagal strategijos „Global Gateway“ skaitmeninį ramstį buvo remiamos ir sutelkiamos tarptautinės mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemos ir suinteresuotieji subjektai, o specialūs centrai ir platformos, pavyzdžiui, ES ir LAK našiosios kompiuterijos tinklas, rėmė dalijimąsi žiniomis ir techninėmis ekspertinėmis žiniomis.

Darnusis transportas tebebuvo pagrindinis ES išorės veiksmų tikslas, kuriuo remiamas ekologiškesnis ir atsparesnis susisiekimas. 12-oje Afrikos prioritetinių koridorių, Transkaspijos transporto koridoriuje,

⁹ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway/energy-africa_en?prefLang=lt

¹⁰ OJ L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>.

¹¹ 2025 m. birželio 5 d. JOIN(2025) 140; <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/library/joint-communication-international-digital-strategy-eu>

Indijos, Artimųjų Rytų ir Europos koridoriuje, Azijoje, Lotynų Amerikoje ir Karibų jūros regione, taip pat Rytų (pvz., solidarumo koridoriuose, jungiančiuose Ukrainą ir Moldovą su ES) ir pietinių kaimyninių šalių regionuose įvairios investicijos apima geležinkelių, kelių, jūrų transporto, judumo mieste, logistikos infrastruktūros ir aviacijos sektorius.

Strategija „Global Gateway“ taip pat padeda mažinti pasaulinio transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro vykdant tikslines žaliasias investicijas ir iniciatyvas, pavyzdžiui, pavyzdinę tvarių aviacinių degalų iniciatyvą (vykdant veiklą visoje Afrikoje ir Indijoje), Pasaulinius jūrų technologijų bendradarbiavimo centrus ir žaliųjų laivybos koridorių ir centrų iniciatyvą, kuriomis šalims partnerėms padedama įgyvendinti Tarptautinės jūrų organizacijos ir Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos klimato srities tikslus.

Pradėtas taikyti ankstyvojo etapo investavimo mechanizmas, pagal kurį teikiamos dotacijos ES įmonėms ankstyvaisiais darniojo transporto, miestų plėtros, energetikos ir DI projektų etapais, padedant mažinti inovacijų riziką ir pritraukti daugiau lėšų.

Daugiašaliu lygmeniu ES pasistūmėjo į priekį įgyvendindama JT pasaulinį skaitmeninį susitarimą ir atvirai bei konstruktyviai dalyvavo pasauliniame dialoge DI valdymo klausimais. Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimo informacinės visuomenės klausimais 20 metų peržiūra buvo svarbus pasaulinio skaitmeninio valdymo etapas.

Tvarus augimas ir darbo vietų kūrimas

2025 m. ES skatino tvarų ir integracinį ekonomikos augimą, gerindama verslo aplinką ir sutelkdama privačias investicijas kokybiškoms darbo vietoms kurti pagal strategiją „Global Gateway“ ir Europos vystymosi finansinę struktūrą. Išorės veiksmai apėmė politinį dialogą, paramą biudžetui ir rizikos pasidalijimo priemones kartu su tikslinėmis priemonėmis, skirtomis įgūdžiams, vertės grandinėms ir atsakingam verslui.

Imta platesniu mastu bendradarbiauti su Europos privačiuoju sektoriumi. Be strategijos „Global Gateway“ investicijų centro ir Verslo patariamosios grupės strategijos „Global Gateway“ klausimams, ES verslo forumai sudarė palankesnes sąlygas Europos įmonių ir šalių partnerių vyriausybių tinklaveikiai ir susitarimų sudarymui.

2025 m. su įvairiomis plėtros finansų įstaigomis pasirašyta 20 naujų EDVF+ ⁽¹²⁾ garantijų, kurių bendra garantijų suma viršija 3 mlrd. EUR, o lėšos pradėtos naudoti 2025 m. pasirašius sutartis dėl 63 operacijų. Tikimasi, kad 2025 m. patvirtintos derinimo operacijos pritrauks apie 18 mlrd. EUR investicijų.

Švietimo ir įgūdžių programos (įskaitant galimybes grindžiamą profesinį rengimą ir mokymą (PRM) ir aukštąjį mokslą) buvo vis labiau derinamos su pagal strategiją „Global Gateway“ prioritetiniais laikomais sektoriais, pavyzdžiui, keliose Afrikos šalyse pradėti šeši nauji galimybes grindžiami PRM projektai, kuriais siekiama mokymą suderinti su darbo rinkos poreikiais.

Sisteminis lyčių, negalios ir nelygybės rodiklių naudojimas padėjo užtikrinti, kad investuojant būtų atsižvelgiama į paskirstomąjį poveikį, skatinamas moterų ekonominis įgalėjimas, įtrauktis ir palaikomi ryšiai su nepakankamai aptarnaujamomis bendruomenėmis.

¹² Europos darnaus vystymosi fondas+.

Migracija ir priverstinis gyventojų perkėlimas

Visuose regionuose ES sustiprino žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į migraciją, priimdama vidaus gaires ir pritaikytas procedūras, kad pagerintų migracijos veiksmų rengimą, nustatymą, formulavimą bei stebėseną ir tariamų pažeidimų nagrinėjimą. ES vis dažniau naudojo savo lėšas, kad kartu su šalimis partnerėmis propaguotų savo migracijos tikslus. ES dalyvavo dialoguose dėl strateginių partnerysčių su pagrindiniais partneriais, apimančiuose visus migracijos ir priverstinio gyventojų perkėlimo aspektus, kurie remiami ES lėšomis, laikantis Europos prieglobsčio ir migracijos valdymo strategijos ⁽¹³⁾.

Stiprinant mūsų partnerystės migracijos srityje, neteisėto ES išorės sienų kirtimo atvejų skaičius 2025 m. sumažėjo iki maždaug 179 000, t. y. ketvirtadaliu mažiau nei 2024 m., be to, prieglobsčio prašymų skaičius Sąjungoje 2025 m. taip pat sumenko maždaug 19 proc., palyginti su 2024 m. – tai iš dalies lėmė tvirtesnis bendradarbiavimas su šalimis partnerėmis. Pavyzdžiui, remiantis 2024 m. priimta migracijos partneryste su Mauritanija, buvo įgyvendinti visi 210 mln. EUR paramos paketo veiksmai, gerokai sustiprinant Mauritanijos gebėjimą valdyti migraciją ir priverstinį gyventojų perkėlimą ir kurti ekonomines galimybes paveiktuose regionuose. Šios lėšos taip pat buvo sutelktos laikantis lankstaus KVTBP iniciatyvinio požiūrio, kuris ir vėl pasirodė esąs labai svarbus skatinant bendradarbiavimą migracijos srityje.

ES taip pat suintensyvino kovą su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis. Pasauliniai veiksmai, susiję su neteisėto migrantų gabenimo finansiniais ir skaitmeniniais aspektais, prisidėjo prie Pasaulinio kovos su neteisėtu migrantų gabenimu aljanso veiklos ir buvo 2025 m. gruodžio mėn. paskelbto 78 mln. EUR finansavimo paketo dalis.

Pagal dabartinę 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą apie 5,8 mln. migrantų, pabėgėlių, šalies viduje perkeltų asmenų ir priimančiosios bendruomenės narių buvo apsaugoti arba jiems buvo suteikta ES parama.

2025 m. apie 15 proc. humanitarinės pagalbos biudžeto buvo skirta apsaugai, daug dėmesio skiriant pabėgėliams ir šalies viduje perkeltiems asmenims, pavyzdžiui, Ukrainoje, Gazoje, Sudane, Sirijoje, Afganistane ir Somalio pusiasalyje įvykusių krizių metu. 2025 m. apie 87 proc. humanitarinės pagalbos lėšų buvo skirta projektams, kuriais tenkinami priverstinai perkeltų asmenų poreikiai. ES išliko įsipareigojusi remti perkėlimą į ES ir humanitarinį priėmimą ir toliau rėmė skubaus perdavimo mechanizmą Ruandoje ir Pabėgėlių rėmimo priemonę Turkijoje.

Demokratinis valdymas ir žmogaus teisės, taika ir saugumas

Be daugelio dvišalių ir regioninių intervencijų, pagal KVTBP „Globali Europa“ teminę taikos, stabilumo ir konfliktų prevencijos programą toliau buvo sprendžiami konfliktų prevencijos ir taikos kūrimo klausimai ir kovojama su pasaulinėmis ir transregioninėmis grėsmėmis ⁽¹⁴⁾. Iki 2025 m. pabaigos buvo vykdomi 78 veiksmai konfliktų prevencijos, taikos kūrimo ir pasirengimo krizėms srityse. Papildomais 18 naujų veiksmų buvo sprendžiamos pasaulinės taikos ir saugumo problemos, taip pat priimta 14 naujų veiksmų dėl pasaulinių grėsmių.

Kova su terorizmu ir smurtinio ekstremizmo prevencija buvo sustiprinta tokiomis priemonėmis kaip ES ir JT pasaulinė terorizmo grėsmės priemonė ⁽¹⁵⁾, pagal kurią Irakui, Uzbekistanui, Nigerijai, Somaliui ir

¹³ Europos prieglobsčio ir migracijos valdymo strategija, COM(2026) 45 *final*.

¹⁴ <https://science4peace.jrc.ec.europa.eu/#/Home/CET/Map>.

¹⁵ <https://www.un.org/counterterrorism/en/EU-UN-Global-Terrorism-Threats-Facility>.

ne tik buvo teikiami tiksliniai paramos paketai, taip pat vykdant darbą, susijusį su daugiašaliu teisiniu bendradarbiavimu su Arabų Valstybių Lyga.

Parama rinkimams ir jų stebėjimas atlieka svarbų vaidmenį skatinant taikius, įtraukius ir patikimus rinkimų procesus. 2025 m. nusiųstos šios misijos: viso rinkimų proceso stebėjimo misijos į Boliviją, Ekvadorą, Filipinus, Gajaną, Hondūrą, Kosovą* ir Malavį; rinkimų ekspertų misijos į Kosovą, Iraką ir Surinamą, taip pat tolesnių veiksmų misijos į Gvatemalą, Keniją, Kolumbiją, Lesotą, Maldyvus, Nigeriją ir Rytų Timorą. Jomis padėta stiprinti demokratines institucijas, didinti visuomenės pasitikėjimą rinkimų procesais ir atgrasyti nuo sukčiavimo, bauginimo ir smurto.

Pažeidžiamomis ir konfliktų paveiktomis aplinkybėmis ES sugebėjo lanksčiai ir gyvai reaguoti, glaudžiai bendradarbiaudama su vietos partneriais, pilietinės visuomenės organizacijomis, jaunimo ir moterų organizacijomis stiprinti atsparumą ir skatinti taiką, visų pirma laikydamosi Europos komandos principo. Įgyvendinant pasaulines iniciatyvas, kuriomis siekiama apsaugoti pilietinę erdvę, pavyzdžiui, iniciatyvą „ES įgalinančios aplinkos sistema“, buvo stebimos tendencijos ir stiprinami pilietinės visuomenės pajėgumai 80 šalių.

ES sustiprino savo bendrą požiūrį į saugumą ir gynybą, be kita ko, įgyvendindama tokias iniciatyvas kaip Parengties užtikrinimas iki 2030 m. ir priemonė SAFE. Europos taikos priemonė ir toliau buvo labai svarbi ES saugumo atsakui, sykiu užtikrinant, kad išlaidos, susijusios su kariniais ar gynybos klausimais, būtų finansuojamos ne iš ES biudžeto. Be greitojo reagavimo į krizes priemonių, visuose regionuose buvo organizuojamos bendros saugumo ir gynybos politikos misijos ir operacijos, siekiant šalinti tiesioginius ir ilgalaikius konfliktų padarinius, be kita ko, Artimuosiuose Rytuose, Afrikoje ir kaimyninėse šalyse. 2025 m. ES bendradarbiavimas su partneriais buvo sustiprintas užmezgus saugumo ir gynybos partnerystes su Jungtine Karalyste ir Kanada.

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

ĮTAKA PASAULYJE

Užsachario Afrika

2025 m. ES ir Afrika toliau stiprino savo strateginę partnerystę, apimančią prekybą, investicijas, taiką ir saugumą, žaliąją pertvarką ir skaitmeninę transformaciją. Bendradarbiavimas ir toliau buvo grindžiamas bendra 2030 m. vizija ⁽¹⁶⁾, kurios pagrindą sudaro strategijos „Global Gateway“ Afrikos ir Europos investicinių priemonių rinkinys, taip pat darbas taikos, saugumo ir valdymo, migracijos ir judumo bei veiksmingo daugiašališkumo srityse. 2025 m. trečiajame ES ir Afrikos Sąjungos (AS) ministrų susitikime ir septintajame AS ir ES aukščiausiojo lygio susitikime, surengtame kartu su AS ir ES verslo forumu bei pilietinės visuomenės organizacijų ir jaunimo forumu, buvo paminėtos 25-osios partnerystės metinės. ES ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių organizacija sustiprino politinį bendradarbiavimą ir toliau dirbo siekdamos įgyvendinti Samoa susitarimą.

2025 m. ES išliko pagrindine Afrikos prekybos, investicijų, taikos ir saugumo partnere, OPV teikė ir pagrindine humanitarinės paramos teikėja. ES prekyba su žemynu pasiekė 360 mlrd. EUR sumą, sudarančią 33 proc. visos Afrikos prekybos. ES sukauptos tiesioginės užsienio investicijos iš viso siekė 250 mlrd. EUR. Iki 2025 m. pabaigos ES parama Afrikos šalims pagal Europos taikos priemonę iš viso sudarė 400 mln. EUR.

Parama Afrikos žemyninės laisvosios prekybos erdvės veikimui buvo padidinta teikiant pagalbą prekybos lengvinimo, muitų ir standartų srityse. Afrikos ir Europos iniciatyva „Žalioji energija“ ir kampanija „Atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtra Afrikoje“ buvo tęsiamas darbas atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir regioninės elektros energijos integracijos srityse, įskaitant tinklo atnaujinimą ir investicijas į saulės ir vėjo energiją. Programa „NaturAfrica“ buvo tęsiama šešiuose prioritetiniuose buveinių regionuose, o Europos komandos iniciatyvos dėl tarpvalstybinės vandentvarkos ir žiedinės ekonomikos padėjo šalims partnerėms prisitaikyti prie klimato kaitos, pagerinti apsirūpinimo vandeniu saugumą ir patobulinti WASH (vandens, sanitarijos ir higienos) sistemas.

2025 m. tiek Lobito, tiek Dualos–Ndžamenos koridorių – dviejų strategijos „Global Gateway“ pavyzdinių iniciatyvų – atveju buvo galima įsitikinti, kad infrastruktūra gali būti remiama platesnio masto ekonominė plėtra ir atsparumas, ypač žemyninėse ir pažeidžiamose vietovėse. Šiuo metu įgyvendinimas vykdomas sėkmingai dėl tvirto Afrikos savarankiškumo ir koordinuotų ES, Afrikos partnerių, finansų įstaigų ir privačių investuotojų veiksmų.

Šias pastangas papildė humanitarinė pagalba: 2025 m. ES ėmėsi veiksmų reaguodama į didžiausią pasaulyje gyventojų perkėlimo krizę Sudane (daugiau kaip 10 mln. šalies viduje perkeltų asmenų), kuriai įveikti skyrė daugiau kaip 273 mln. EUR (įskaitant daugiau kaip 161 mln. EUR vien Sudane). Be to, 157 mln. EUR suma skirta Somalio pusiasalyje kilusioms sausras, maisto stygiaus ir gyventojų perkėlimo problemoms spręsti. ES taip pat toliau vykdė veiklą centriniam Sahelyje, spręsdama priverstinio gyventojų perkėlimo problemą, ir Didžiųjų ežerų regione, teikdama sveikatos priežiūros paslaugas epidemijų ir ginkluoto smurto akivaizdoje.

¹⁶ https://www.consilium.europa.eu/media/54412/final_declaration-en.pdf.

Azija ir Ramiojo vandenyno regionas

2025 m. ES toliau stiprino bendradarbiavimą su Rytų Azija, Pietryčių Azija ir Pietų Azija, įtvirtindama visapusišką regioninį požiūrį, nustatytą ES strategijoje dėl Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono ⁽¹⁷⁾, be kita ko, skatindama energijos tinklų sujungiamumą ir teisingos energetikos pertvarkos partnerystes.

Strategijos „Global Gateway“ pavyzdinė iniciatyva „Energijos tinklų sujungiamumas Pietų Azijoje“ yra pavyzdys, kaip ES, remdama tarpvalstybinės elektros energijos rinkos plėtrą, susieja tvarų augimą, žaliąją pertvarką ir regioninę integraciją.

Svarbus strategijos „Global Gateway“ etapas buvo ES, Afrikos ir Indijos susitarimo dėl skaitmeninio koridoriaus „Blue Raman“⁽¹⁸⁾ pasirašymas, kuris sustiprins atsparų jūrinių kabelių junglumą ir saugią, diversifikuotą pasaulinę duomenų architektūrą. ES taip pat priėmė 42 mln. EUR vertės iniciatyvą, kuria siekiama stiprinti programos „Copernicus“ duomenų naudojimą Azijos ir Ramiojo vandenyno regione, remiant įrodymais grindžiamą sprendimų dėl klimato ir teritorijų planavimo priėmimą.

2025 m. balandžio mėn. įvykusiame pirmajame ES ir Vidurinės Azijos aukščiausiojo lygio susitikime ES paskelbė apie 12 mlrd. EUR vertės Europos komandos strategijos „Global Gateway“ investicinių priemonių rinkinį kartu su ketinimų deklaracija dėl svarbiausių žaliavų, skirtą darniajam transportui, žaliajai energijai, skaitmeniniam junglumui ir vandeniui, pagal kurį sudarytos aštuonios naujos sutartys daugiaryšio transporto jungtims tarp Vidurinės Azijos ir Europos gerinti.

Fidžyje vykusiame pirmajame ES ir Ramiojo vandenyno šalių verslo forume ES paskelbė pagal strategiją „Global Gateway“ skirsianti beveik 300 mln. EUR investicijoms į atsparumą klimato kaitai, tvarų augimą, transportą, skaitmeninį junglumą, vandenį, atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir prekybos plėtrą visame Ramiojo vandenyno regione, taip pabrėždama, kad iniciatyva „Žaliasis ir mėlynasis aljansas Ramiojo vandenyno regione“ ⁽¹⁹⁾ taps pavyzdine regiono iniciatyva.

2025 m. ES suteikė daugiau kaip 163 mln. EUR gyvybiškai svarbios pagalbos Afganistane, taip pat pristatė 390 tonų medicinos priemonių ir maisto produktų afganistaniečių poreikiams patenkinti.

Šiaurės ir Pietų Amerika ir Karibai

2025 m. lapkričio mėn. Kolumbijoje kartu su pilietinės visuomenės ir verslo forumais įvyko ketvirtasis Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrijos (CELAC) ir ES aukščiausiojo lygio susitikimas. Vadovai dar kartą patvirtino strateginę ES ir CELAC partnerystės svarbą ir nustatė prioritetus, be kita ko, pagal ES ir LAK strategijos „Global Gateway“ investicijų darbotvarkę. Nepaisant sudėtingų geopolitinių aplinkybių, ES ir CELAC priėmė bendrą deklaraciją ir dvi papildomas deklaracijas dėl piliečių saugumo ir priežiūros, pabrėždamos savo bendrą įsipareigojimą siekti daugiašališkumo, prekybos ir investicijų, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, socialinės įtraukties ir bendradarbiavimo saugumo, teisingumo ir kovos su tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu srityse.

Iki 2025 m. pagal strategijos „Global Gateway“ ES ir LAK investicijų darbotvarkę įgyvendinta daugiau kaip 80 projektų, kuriais patvirtinama ES, kaip pagrindinės investuotojos LAK šalyse, pozicija ir parodomas Europos komandos principo tvirtumas. Tarp pavyzdinių iniciatyvų – regioninė elektros energetikos integracija, palydovinio junglumo iniciatyva „Condosat“, taip pat ES ir LAK DI

¹⁷ https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-indo-pacific-strategy_en.

¹⁸ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/eu-africa-india-digital-corridor_en?prefLang=lt.

¹⁹ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/green-blue-alliance-pacific_en?prefLang=lt.

superkompiuterių tinklas. Nuo 2025 m. gegužės mėn. ES turi nuolatinės stebėtojos statusą Lotynų Amerikos ir Karibų energetikos organizacijoje ⁽²⁰⁾ siekiant bendros pažangos perėjimo prie švarios energijos ir tvarios politikos srityse.

ES ir Karibų jūros regiono partnerių bendradarbiavimas taip pat buvo stiprinamas pagal Samoa susitarimą ir jo Karibų šalių protokolą, įtvirtinant politinį dialogą ir vystomąjį bendradarbiavimą atnaujintoje ilgalaikėje partnerystėje.

Karibų jūros regione pagal strategijos „Global Gateway“ sargaso dumblių iniciatyvą parengtos nacionalinės sargaso dumblių valorizacijos veiksmų gairės, taip aplinkosaugos iššūkį paverčiant didele ekonomine galimybe.

Bendradarbiaujant su JAV daugiausia dėmesio skirta bendradarbiavimui su įvairių kategorijų ir lygmenų suinteresuotaisiais subjektais, neapsiribojant federalinėmis institucijomis, pasitelkiant viešąją diplomaciją, miestų tarpusavio ir švietimo informavimo veiklą. Bendradarbiaudama su Kanada ES tapo patikima partnere pagrindiniuose prioritetiniuose sektoriuose, pavyzdžiui, prekybos, skaitmeninių technologijų, gynybos ir saugumo. Bendradarbiaujant su abiem šalimis taip pat daug dėmesio skirta Arkties klausimams (Arkties miestų regioninis bendradarbiavimas ir jaunimo dalyvavimas).

Venesueloje ir aplinkiniuose regionuose, kuriuose 58,6 proc. gyventojų patiria ypač didelį skurdą, 2025 m. ES veikė kaip pagrindinė humanitarinės paramos teikėja ir skyrė daugiau kaip 52 mln. EUR.

Siekiant sustiprinti ES greitojo reagavimo į atogrąžų ciklonus, potvynius ir žemės drebėjimus Karibų jūros ir kaimyniniuose regionuose pajėgumus, Barbadosė buvo įkurtas naujas humanitarinės pagalbos atsargų sandėlis.

ES plėtra (Vakarų Balkanai, Turkija, Ukraina, Moldovos Respublika, Sakartvelas)

Lapkričio mėn. priimta 2025 m. plėtros dokumentų rinkinyje patvirtinta, kad plėtros pagreitis tebėra svarbus ES darbotvarkės klausimas ir kad naujų valstybių narių įstojimas tampa vis labiau pasiekiamas, jei partneriai įgyvendins esmines reformas.

Vakarų Balkanuose dauguma šalių partnerių nuolat darė pažangą pagrindinių stojimo proceso principų srityje, o Juodkalnija ir Albanija priartėjo prie tikslo užbaigti derybas. Kalbant apie Ukrainą ir Moldovos Respubliką, 2025 m. užbaigtas peržiūros procesas (ES *acquis* techninis nagrinėjimas) ir Komisija įvertino, kad jau galima atverti pagrindinių principų, vidaus rinkos ir išorės santykių grupes. Sakartvelas oficialiai tebėra šalis kandidatė, tačiau pastarojo meto Sakartvelo valdžios institucijų veiksmai *de facto* sustabdė stojimo procesą. Turkija išliko strategiškai svarbia partnere ir šalimi kandidate, nors stojimo derybose pasistūmėta nebuvo.

Siekdama padėti šalims kandidatėms paspartinti reglamentavimo derinimą ir kartu sutaupyti laiko ir išteklių, Komisija sukūrė novatorišką DI priemonę – e. prisijungimas.

ES toliau rėmė regioninę ekonominę integraciją, be kita ko, modernizuodama mokėjimo sistemas ir 2025 m. spalio mėn. Europos mokėjimų tarybos sprendimu įtraukdama Albaniją, Juodkalniją ir Šiaurės Makedoniją į SEPA schemas, todėl gerokai sutrumpėjo operacijų laikas ir sumažėjo piliečių bei įmonių išlaidos.

²⁰ <https://www.olade.org/en/>.

Ukrainos paramos priemonės bei Vakarų Balkanų ir Moldovos Respublikos augimo planų pavyzdžiai rodo, kaip ES derina politinį įsipareigojimą, finansinę paramą ir sąlygas, kad paspartintų konvergenciją su ES. Pagal šias priemones Vakarų Balkanams skiriama 6 mlrd. EUR dotacijų ir paskolų, o Moldovai – 1,9 mlrd. EUR ir finansavimas siejamas su bendrai sutartų reformų darbotvarkių įgyvendinimu ir laipsniška integracija į pasirinktas bendrosios rinkos sritis. Iki 2025 m. pabaigos buvo priimtos visų partnerių reformų darbotvarkės, o išankstinis finansavimas išmokėtas Albanijai, Juodkalnijai, Šiaurės Makedonijai, Serbijai ir Moldovai.

Partneriai buvo skatinami visapusiškai prisiderinti prie bendros saugumo ir gynybos politikos ir bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant ES ribojamąsias priemones, o ES atsižvelgė į partnerių prašymus stiprinti jų atsparumą ir saugumą nuo hibridinių bei kitų grėsmių.

ES ir toliau teikė didelę paramą pabėgėliams Turkijoje ir pagal 2025–2027 m. biudžetą įsipareigojo skirti 1,3 mlrd. EUR paramą pabėgėliams, o 2025 m. buvo įdiegta nauja pakopinė vizų sistema, kad *bona fide* Turkijos keliautojams būtų lengviau keliauti Šengeno erdvėje.

Europos kaimynystė

Europos rytinės kaimyninės šalys

Rytinėse kaimyninėse šalyse, kuriose jaučiamas Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą poveikis, ES toliau palaikė dvišalius arba regioninius ryšius su regiono šalimis partnerėmis (Armėnija, Azerbaidžanu, Baltarusija, Sakartvelu, Moldova ir Ukraina). Rytų partnerystė ir toliau buvo tvirtas ir veiksmingas visų dalyvių bendradarbiavimo pagrindas. Kalbant apie Baltarusiją, ES toliau vykdė spaudimo valdžios institucijoms politiką, kartu remdama piliečius, pilietinę visuomenę ir nepriklausomą žiniasklaidą.

Pagal programą „Parama pažangiam mokymuisi ir mokymui (SALT I-III)“ padedama Baltarusijos studentams, dėstytojams ir tyrėjams, kurie buvo priversti pabėgti nuo režimo. Tai strategiškai svarbi iniciatyva siekiant išsaugoti Baltarusijos intelektualinį potencialą.

Strategija „Global Gateway“ ir 2025–2027 m. daugiamečiai veiksmų planai, skirti rytinėms kaimyninėms šalims, išliko labai svarbūs remiant atsparumą, junglumą ir socialinį bei ekonominį vystymąsi. Naujai patvirtinti daugiamečiai veiksmų planai (neįskaitant pagalbos Ukrainai) iš viso sudarė 668,2 mln. EUR įsipareigojimų.

Gegužės mėn. priimtas naujas strateginis požiūris į Juodosios jūros regioną⁽²¹⁾, o spalio mėn. patvirtinta sujungiamumo darbotvarkė, kuria Europa per Juodosios jūros regioną, Turkiją ir Pietų Kaukazą sujungiama su Vidurine Azija ir kuri yra svarbus pagrindas glaudesniui bendradarbiavimui su Pietų Kaukazo partneriais darniojo transporto, energetikos ir skaitmeninių ryšių srityse.

Europos pietinės kaimyninės šalys ir Artimųjų Rytų ir Persijos įlankos regionas

Klestintis, sujungtas, atsparus, taikus ir stabilus Šiaurės Afrikos, Artimųjų Rytų ir Persijos įlankos regionas yra strateginis ES interesas.

2025 m. ES priėmė naujas priemones, visų pirma Viduržemio jūros regiono paktą⁽²²⁾ ir pradėjo keletą strateginių ir visapusiškų partnerystių, kad visame regione būtų vykdomi nuoseklesni, į poveikį

²¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_25_1348.

²² 2025 m. spalio 16 d. JOIN(2025) 26, https://north-africa-middle-east-gulf.ec.europa.eu/joint-communication-pact-mediterranean_en?prefLang=lt.

orientuoti veiksmai. Specialus Komisijos Artimųjų Rytų, Šiaurės Afrikos ir Persijos įlankos reikalų generalinis direktoratas pradėjo veikti visu pajėgumu kaip Komisijos santykių su 19 šalių partnerių centras.

Dėl karo Gazoje toliau tęsėsi sunki humanitarinė krizė, buvo niokojama didžiulė teritorija ir visame Artimųjų Rytų regione didėjo nestabilumas. 2025 m. lapkričio mėn. ES sušaukė pirmąjį Palestinos paramos teikėjų grupės posėdį, kartu pateikdama išsamią 2025–2027 m. Palestinos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo programą ir siūlydama ribojamąsias priemones reaguojant į veiksmus, kuriais kenkiama dviejų valstybių sambūviu pagrįstam sprendimui.

ES tebėra didžiausia tarptautinė humanitarinės paramos ir pagalbos palestiniečiams teikėja: 2025 m. ji iš viso skyrė 220 mln. EUR skubios humanitarinės pagalbos. Be finansavimo, ES toliau teikė operatyvinę paramą vykdydama oro tilto skrydžius, evakuodama ligonius ir kelių transportu gabendama krovinius.

Persijos įlankos regione strateginės partnerystės susitarimai buvo pasiūlyti visoms šešioms Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos narėms. Iki 2025 m. pabaigos penkios iš jų atsakė teigiamai, o su Jungtiniais Arabų Emyratais ir Kataru pradėtos derybos.

MEDUSA jūrinių kabelių sistema yra transformatyvus regioninių ir tarptautinių telekomunikacijų projektas, kuriuo bus užtikrinti atsparūs didelio pralaidumo junglumo maršrutai tarp Europos ir Šiaurės Afrikos.

Užjūrio šalys ir teritorijos (UŠT)

13 UŠT – nevalstybiniai subjektai, kurie palaiko ypatingus konstitucinius santykius su Danija, Prancūzija ir Nyderlandais ir yra neatskiriama platesnės Europos valstybių šeimos dalis. Šios teritorijos atlieka vis strategiškesnį vaidmenį ES, nes suteikia išteklių, pavyzdžiui, dideles išskirtines ekonomines zonas ir prieigą prie svarbių gamtos išteklių, įskaitant ypatingos svarbos žaliavas, taip pat pagrindines jūrų zonas ir laivybos maršrutus.

Užjūrio, įskaitant Grenlandiją, asociacijos sprendime 2021–2027 m. numatyta skirti 500 mln. EUR UŠT ekonominiam ir socialiniam vystymuisi remti ir klimato kaitos bei biologinės įvairovės nykimo problemoms spręsti. Komisija pasiūlė iš dalies pakeisti Užjūrio, įskaitant Grenlandiją, asociacijos sprendimą kad 2028–2034 m. UŠT skirtos lėšos būtų padvigubintos iki 999 mln. EUR.

2025 m. padidėjus tarptautiniam susidomėjimui Arktimi buvo toliau plėtojami ir stiprinami santykiai su Grenlandija, be kita ko, tokiose srityse kaip ypatingos svarbos žaliavos, atsinaujinančiųjų išteklių energija, junglumas, taip pat švietimas ir žuvininkystė. ES ir Grenlandijos partnerystės vaisiai – du politikos dialogai, aukšto lygio vizitai ir lapkričio mėn. Briuselyje surengta pirmoji ES ir Grenlandijos savaitė.

2025 m. buvo paskutiniai pirmojo Prancūzijos Polinezijos vandens politikos veiksmų plano (2021–2030 m.) įgyvendinimo metai. Tarp pasiektų rezultatų – didesnis geriamąjį vandenį tiekiančių savivaldybių skaičius, tolesni veiksmai siekiant apsaugoti vandens baseinus ir sektoriaus valdymo stiprinimas pasitelkiant visu pajėgumu veikiančią techninį komitetą. Antrasis veiksmų planas turėtų apimti 2026–2030 m. laikotarpį.